

Sprawozdanie merytoryczne

z realizacji zadania pt. „Dofinansowanie działalności edukacyjnej „Zielonej Szkoły” w Schodnie, wg harmonogramu rzeczowo – finansowego do umowy nr

WFOŚ/D/723/7/2014

w okresie od 01.01.2013r. do 30.06.2014

Wszyscy uczestnicy oferty edukacyjnej Zielonej Szkoły w Schodnie byli informowani o dofinansowaniu zadań Szkoły przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

*Do 30.06.2014 roku, w różnorodnych formach działalności edukacyjnej realizowanych przez Zieloną Szkołę w Schodnie brało udział **ok. 75 grup** dzieci i młodzieży z pomorskich szkół wraz z nauczycielami, a także grupy dorosłych mieszkańców z województwa pomorskiego – **łącznie liczba odbiorców wyniosła: 2.118 uczestników.***

I) EDUKACJA EKOLOGICZNA W ZIELONEJ SZKOLE W SCHODNIE - FORMY DZIAŁALNOŚCI W I POŁOWIE 2014 ROKU:

1) Kilkudniowe warsztaty z edukacji ekologicznej

Główną i najważniejszą formą działalności Zielonej Szkoły w Schodnie były kilkudniowe obozy edukacyjne dla dzieci i młodzieży ze szkół na terenie województwa pomorskiego. Podczas pobytu, uczestnicy dwukrotnie w ciągu dnia brali udział w 3 – godzinnych warsztatach terenowych, które prowadzone były przez specjalistów z wybranych dziedzin przyrodniczych. W terenie, uczniowie naturalnie i w sposób doświadczalny zdobywali wiedzę o przyrodzie, która umożliwiła im samodzielną ocenę stanu środowiska naturalnego, poszukiwali i oceniali miejsca potencjalne dla występowania cennych i rzadki gatunki roślin zwierząt lub grzybów. Oprócz zajęć tematycznych, uczniowie uczestniczyli w wielu zajęciach krajoznawczych prowadzonych przez pracowników Szkoły promujących walory przyrodnicze i krajobrazowe Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego.

Podczas warsztatów kilkudniowych program przygotowywany był indywidualnie dla każdej grupy, w oparciu o preferowaną przez grupę tematykę, jak również dostosowane do aury, pory roku, jak i poziomu nauczania uczestników.

W ramach kilkudniowych turnusów odbyła się także część druga szkolenia ornitologicznego zorganizowanego dla pracowników oddziałów Pomorskiego Zespołu Parku Krajobrazowych dotycząca monitoringu ptaków wodno – błotnych .

Od stycznia do 30 czerwca 2014 roku w warsztatach kilkudniowych uczestniczyło 31 grup dzieci, młodzieży i dorosłych: łącznie 892 uczestników.

Z oferty kilkudniowych warsztatów z edukacji ekologicznej skorzystały następujące grupy odbiorców:

Grupy z województwa pomorskiego	Warsztaty 4 – i 5-dniowe i dłuższe	Warsztaty 3-trzydniowe	Warsztaty 2-dniowe
Szkoły podstawowe	164	479	60
Gimnazjum	60	58	-
Szkoły średnie	36	22	-
Szkolenia dla osób dorosłych	-	13	-

2) **Inne formy edukacji ekologicznej.** Pracownicy Zielonej Szkoły organizowali również inne różnorodne formy edukacji ekologicznej skierowanej do mieszkańców Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego oraz sąsiadujących z nim gmin. Miały one formę warsztatów jednodniowych, kilkietapowych akcji edukacyjnych, konkursów ekologicznych, festynów plenerowych.

W innych formach edukacji ekologicznej realizowanych przez Zieloną Szkołę w Schodnie wzięło udział 1226 osób – 45 grup szkolnych dzieci i młodzieży oraz dorosłych.

WARSZTATY JEDNODNIOWE – Warsztaty jednodniowe są skierowane do uczniów szkół powiatu kościerskiego. Dotyczyły one tematyki ekologicznej, dostosowanej do prowadzonych działań ochronnych przez Wdzydzki Park Krajobrazowy. Pracownicy Szkoły brali również czynny udział w licznych akcjach tematycznych realizowanych aktualnie przez szkoły aby wspomóc merytorycznie działania uczniów poprzez organizację dla nich warsztatów terenowych, przez co nawiązać tematyką do ochrony przyrody na terenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego. Przykładem warsztatów jednodniowych organizowanych we współpracy ze szkołami są warsztaty w szkołach pt. „*Ferie z przyrodą*” – dzieci aktywnie i w terenie wypoczywały poznając ciekawostki obszaru WPK, jak i piękno i różnorodność zimowej przyrody. Wspieraliśmy również terenowo akcję realizowaną w szkołach pt. „*Badacze nieznanymi jezior*” . Łącznie w warsztatach jednodniowych uczestniczyło 340 uczniów i nauczycieli.

AKCJE EDUKACYJNE – wielokierunkowe formy edukowania uczestników poprzez zachęcanie do aktywnego i długotrwałego działania po warsztatach:

- Akcja dla dorosłych mieszkańców powiatu kościerskiego „*Eko – kreacje – Warsztaty twórczego recyklingu*” promująca up – cycling – formę recyklingu, w wyniku którego powstają własnoręcznie zrobione produkty o wartości wyższej niż poprzednio. W Warsztatach uczestniczyli różnorodni ludzie z różnorodnych środowisk: nauczyciele sztuki, techniki, przedszkoli, opiekunowie świetlic, terapeuci zajęciowi, animatorzy świetlic środowiskowych, edukatorzy ekologiczni, nauczyciele przyrody i biologii. Uczestnicy zadeklarowali się do udziału pod warunkiem podjęcia następujących działań: zmniejszających

produkcję odpadów, zmiany postawy proekologicznej szerokiej grupy odbiorców oraz wdrożenie do swoich zajęć różnych form eko - rękodzieła. Warsztaty miały na celu wskazanie metod i narzędzi uczestnikom, które pozwolą im przekonać odbiorców, że odpady mogą mieć wysoki wymiar estetyczny, że mogą być użyteczne i że w ogóle mają wartość. W tym celu uczestnicy brali udział w następujących modułach:

- Wykład „Idea upcyklingu - zalety płynące z samodzielnego przetwarzania plastiku, papieru, szkła”.

- Warsztaty – „Reprodukcje z odpadów szklanych – Technika decoupage’u i witrażowa na butelkach”, „Reprodukcje z odpadów papierowych – Wiklina papierowa, papier mache ze starych gazet”, „Reprodukcje z odpadów plastikowych – Biżuteria, kwiaty, pojemniki, ozdoby świąteczne z butelek PET”

Do współpracy w organizacji akcji zaprosiliśmy także RIPOK „Stary Las” prowadzący gospodarkę odpadami na ter. powiatu kościerskiego, który zaprezentował system segregacji odpadów w województwie pomorskim i sposoby postępowania z różnymi rodzajami odpadów.

Uczestnicy poprzez własnoręcznie wykonane rękodzieło, uświadomili sobie jak niebezpieczny jest nadmierny konsumpcjonizm zarówno społecznie, ekologicznie, jak i w rozwoju intelektualnym. Łączna ilość uczestników biorących udział w dwumiesięcznej akcji wyniosła 93 osoby.

- Akcja edukacyjna dla szkół „Zaprośmy owady do naszych ogrodów” – W okresie kwiecień - lipiec przygotowana została akcja edukacyjna dla chętnych do udziału lokalnych szkół mająca na celu oswoić uczniów z owadami i zachęcić do zwiększania ich liczebności i bioróżnorodności w ogrodach. Uczniowie uczestniczyli w zajęciach multimedialnych, gdzie nabyli wiedzę: Jaką rolę w przyrodzie spełniają pospolite gatunki owadów, jak zwiększyć liczebność różnych gatunków w swoim ogrodzie, co szkodzi owadom w ogrodach, które gatunki owadów są szczególnie rzadkie. Następnie uczestniczyli w zajęciach terenowych w ogródkach szkolnych, gdzie pod okiem entomologa rozpoznawali pospolite gatunki owadów i rośliny im przyjazne. Finałem akcji była samodzielna budowa domków dla owadów, pod okiem rodziców, w swoich domach. W akcji uczestniczyły 393 osoby z 7 szkół z powiatu kościerskiego.

FESTYNY EKOLOGICZNE – zorganizowane przez Zieloną Szkołę przy współpracy innych proekologicznych instytucji lokalnych lub udział w innych proekologicznych spotkaniach:

- 1) Organizacja plenerowego festynu edukacyjnego pn. „Wiosenne Warsztaty Przyrodnicze 2014” Tegoroczne wiosenne warsztaty przyrodnicze, zorganizowane przez Zieloną Szkołę były w całości poświęcone żurawiowi (Grus grus). Do Schodna zawitało ponad 350 uczestników z 7 szkół powiatu kościerskiego. Dominującą formą edukacji w tym dniu były terenowe warsztaty prowadzone przez specjalistów różnych dziedzin przyrodniczych. Każdy etap festynu rozpoczynały fanfary żurawia, więc i ci mali i ci duzi, w terenie bez problemu namierzali wzrokiem i słuchem kolejne osobniki. Po części terenowej odbyły się zabawy i konkursy, w których uczestnicy sprawdzali umiejętności i wiedzę zdobyte na zajęciach terenowych i z lektury z przygotowanego drzewka wiedzy „Żuraw – ciekawy ptak”. Aby uzmysłowić sobie

wymiary tego eleganckiego, ważącego zaledwie ok. 5 kg ptaka, uczniowie mogli sprawdzić jego imponujące wymiary na specjalnej ścianie „Zmierz się z żurawiem” . Rozstrzygnięto także ogłoszone wcześniej konkursy: na wiosenne przebranie „ Żuraw – pierwszy zwiastun wiosny”, gdzie można było wykazać się nie tylko kreatywnością, ale też znajomością wyglądu, jak i cech zachowania żurawia. Emocjonująco było również podczas konkursu dla nauczycieli: „Jaka to wiosenna melodia?”, który polegał na rozpoznawaniu wiosennych ptaków, poprzez ich głosy godowe. Pozostali widzowie mogli zobaczyć sylwetkę ptaka, więc przy okazji również uczyli się ich głosów. Najważniejszym konkursem był konkurs na makietę : „Żurawie – strażnicy dzikich mokradeł”, w którym uczniowie musieli odtworzyć nie tylko żurawia, ale również cenne siedlisko w którym ptaki żyją – mokradła. Podsumowaniem dnia żurawia w Schodnie, był konkurs o „Żurawie jajo” - poszukiwanie w ogrodzie atrap jaj z zachowaniem ich cech gatunkowych i przypisanymi do nich pytaniami, jak również konkurs z wiedzy z elementami sprawnościowymi pt. „Raz, dwa, trzy ... żuraw” .Dużym zainteresowaniem cieszyło się również stanowisko „Stwórzmy 1000 żurawi”, gdzie uczniowie dowiadywali się ciekawostek na temat symboliki żurawia w różnych krajach świata i nabywali umiejętności tworzenia żurawia metodą origami z makulatury. Do współpracy w organizacji festynu zaprosiliśmy do współpracy pracowników: Wdzydzkiego PK, Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Szymbarku, Nadleśnictwa Lipusz

- 2) Obsługa stoiska edukacyjnego Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, na którym wraz z Lokalną Organizacją Turystyczną promowano przyrodę, kulturę i turystykę na terenie Wdzydzkiego PK w wiosennej edycji „Targów Rolniczych 2014” w Lubaniu
- 3) Przygotowanie konkursów i pomocy edukacyjnych i edukacja mieszkańców Gdańska na stoisku „ Bioróżnorodność ogródków działkowych” na akcji CIEE w Gdańsku „Bioróżnorodność – Poznaj by zachować”
- 4) Współrealizacja pięciodniowego programu dla uczestników Ogólnopolskiego Finału Konkursu „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski” zorganizowanego w Juracie przez Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych.

W ramach działalności edukacyjnej Zielonej Szkoły przeprowadzono warsztaty nieodpłatne prowadzone przez pracowników szkoły oraz PZPK, a także 112 odpłatnych warsztatów prowadzonych przez następujących instruktorów:

Prowadzący		Tematyka warsztatów	L.w
Mgr Agnieszka Przesmycka	Członek PTOP „Salamandra” pracownik RDOŚ w Gdańsku	„Już lubimy nietoperze” „Wycieczka w epokę lodowcową”	4
Mgr inż. Krzysztof Jarzyński	Leśniczy w l. Płocice	„Cudowny ekosystem lasów WPK”	3
Mgr Adam Michalak	Zootechnik, członek OTOP, przewodnik turystyczny	„Ptaki – Fenomen świata zwierząt” „Orientacja w terenie – mapa, kompas, GPS”	8
Małgorzata Piotrowicz	Entomolog, właścicielka firmy zajmującej się edukacją ekologiczną	„Owady najliczniejsze na świecie”	19
Mgr Tomasz Narczyński	Farmaceuta, członek PTOP Salamandra	„Płazy i gady Polski” „Nietoperze – nocni łowcy”	12
Mgr Artur Sikorski	Kartograf	„Jak czytać mapę i nie zgubić się w terenie?”	20
Mgr Piotr Kowalewski	Geolog, biolog, przewodnik turystyczny	„Skały i skamieniałości okolic Schodna”	3
Dr inż. Sławomir Zieliński	Entomolog, leśnik, członek Klubu	„ Ziemia planetą owadów”	

	Przyrodników		
Czesław Hinc	Regionalista, twórca ludowy	„Przyroda Kaszub w rzeźbie i malarstwie kaszubskim”	5
Mgr Katarzyna Gałęcka	Chemik, właściciel firmy realizującej edukację pozaformalną	„Wiem, co jem – Moja żywność bliżej natury”	10
Maciej Tomys	Wykwalifikowany sokolnik, właściciel firmy sokolniczej o profilu edukacyjnym	„Drapieżcy wśród ptaków”	5
Mgr Jarosław Wrosz	Ornitolog, pracownik OTOP, kierownik rezerwatu Beka	„Bushcraft, czyli świadome bytowanie w dzicy”	4
Mgr Mateusz Ściborski	Ornitolog, członek OTOP	„Ptasie radio” „Skrzydłaci goście zimowych karmników” „Wędrowki ptaków”	10
Dr Krystian Obolewski	Profesor AP, hydrobiolog	„Jeziora – ogromne laboratoria biologiczne”	6
Mgr Małgorzata Bądkowska	Absolwentka akademii plastycznej, właściciel firmy edukacyjnej „Art. Baranek”	„Re – produkcje z odpadów papierowych” „Re – produkcje z odpadów szklanych i ceramicznych”	2

Pozostałe zajęcia podczas pobytu uczniów realizowane były przez pracowników Zielonej Szkoły w Schodnie i Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego:

- Tematyczne warsztaty z edukacji ekologicznej ze szczególnym naciskiem na aspekt ochrony przyrody we Wdzydzkim Parku Krajobrazowym.
- Piesze i rowerowe wędrowki ścieżkami edukacyjnymi w WPK.
- Organizacja ognisk i śpiewów regionalnych.
- Edukacyjne zajęcia i konkursy plastyczne i manualne o tematyce przyrodniczej, zabawy terenowe, podchody, pogadanki
- Przeprowadzanie „podsumowań dnia” - quizów i konkursów z wiedzy na temat: ochrony przyrody i środowiska, gospodarki odpadami, gospodarki leśnej, charakterystyki roślin i zwierząt chronionych.
- Organizacja i przewodnictwo na wycieczkach do atrakcyjnych przyrodniczo, kulturowo lub krajobrazowo miejsc na terenie Parku

II) ROZWÓJ I MODERNIZACJA BAZY EDUKACYJNEJ ZIEŁONEJ SZKOŁY W I PÓLROCZU 2014:

1. Na terenie ogrodu zostały zainstalowane dwie lampy uliczne, które są zasilane przez panele fotowoltaniczne. Lamy są wyposażone w diody, które informują o stanie naładowania lampy. Uczniowie przebywający na warsztatach w Zielonej Szkole, poprzez obserwację działania lampy, będą mogli zrozumieć i docenić alternatywne źródła energii. Prowadzone przez nas pogadanki na temat znaczenia instalacji paneli fotowoltanicznych nie tylko na obszarach chronionych, zachęcają do samodzielnych poszukiwań zastosowania alternatywnych źródeł energii we własnym otoczeniu. Lamy zwiększą także bezpieczeństwo uczestników podczas pobytów zimowych.

2. W tylnej części ogrodu został zbudowany kącik edukacyjny pn. „Owady w ogrodzie” wyposażony w tablicę magnetyczną, nasadzenia odpowiednich gatunków roślin i schrony, które zachęcą owady drapieżne, grabarze i zapylające do zamieszkania w szkolnym ogrodzie. Barwna tablica interaktywna, pozwala w formie zabawy zdobyć informacje o znaczeniu i sposobie zwabiania pospolitych gatunków owadów. Rośliny miododajne i rodzime

z nazwami będą zachętą do zastosowania pachnących i kolorowych roślin rodzimych w domu, a przykłady kilkunastu rodzajów schronów dla owadów umożliwią obserwację owadów z bliska.

3. Zakupiono pomoce naukowe – m.in. urządzenia pomiarowe i 18 szt. rowerów górskich, dzięki którym będzie możliwa organizacja wycieczek rowerowych ukazujących wartości przyrodnicze i krajobrazowe Parku, które należy zachować. Podczas wycieczki można dotrzeć z uczniami do najbardziej różnorodnych pod względem gatunkowym i siedliskowym terenów i łatwiej wyjaśnić specyfikę krajobrazu Kaszub Południowych.

EFEKT EKOLOGICZNY:

W ramach działalności Zielonej Szkoły w Schodnie I połowie 2014 roku przeprowadzono:

- **31** turnusów kilkudniowych tzw. „zielonych szkół, w których uczestniczyło łącznie **879** uczestników
- **11** warsztatów jednodniowych, w których uczestniczyło **340** uczestników
- **2** akcje edukacyjne – jedna dla młodzieży, druga dla osób dorosłych (cykl kilku jednodniowych warsztatów tematycznych połączonych z czynnym działaniem po warsztatach) - **14** zajęć, w których brało udział **486** uczestników
- **1** szkolenie dla dorosłych (**13** uczestników)
- **3** konkursy edukacyjne mające na celu sprawdzenie umiejętności wykorzystania zdobytej na warsztatach wiedzy uczniów organizowane i umiejętności jej przedstawienia w formie graficznej, sprawnościowej lub technicznej (**50** uczestników)
- Festyn Ekologiczny „Wiosenne Warsztaty Przyrodnicze” – wspólna edukacja ponad **350** dzieci i nauczycieli szkół podstawowych
- Aktywnie wspierano liczne akcje i kampanie edukacyjne lokalnych instytucji działających na rzecz ochrony przyrody.

Łączna liczba odbiorców biorących udział w edukacyjnych przedsięwzięciach organizowanych przez Zieloną Szkołę w Schodnie wyniosła **2118** uczestników.

Wszystkie przedsięwzięcia przeprowadzono w ramach 112 odpłatnych zajęć prowadzonych przez specjalistów z zewnątrz oraz 109 warsztatów prowadzonych przez pracowników Zielonej Szkoły w Schodnie.

Uczestnicy, którzy skorzystali z oferty edukacyjnej Zielonej Szkoły w Schodnie mieli możliwość zrozumienia, poprzez bezpośrednią obserwację i badanie różnorodności i bogactwa otaczającej ich wokół lokalnej przyrody. Stali się bardziej świadomymi uczestnikami zmian zachodzących w środowisku, przez co wzrosła w nich potrzeba jego ochrony w województwie pomorskim, nie tylko na poziomie inwestycji, ale również na „własnym podwórku”. Różnorodne formy edukacji terenowej, jakie zaoferowaliśmy uczestnikom oferty, stanowią najbardziej efektywną formę edukacji przyrodniczej – uczniowie mogą bezpośrednio poznać organizmy żywe, a także naocznie doświadczać skomplikowane procesy i zjawiska przyrodnicze, jakie cały czas trwają wokół człowieka.

Warsztaty przeznaczone dla uczniów kształtowały również w wielokierunkowy sposób postawę młodych ludzi wobec środowiska naturalnego - poprzez zwiedzanie parku krajobrazowego i rezerwatów oraz ochrony gatunkowej nauczyli się szacunku do form ochrony przyrody, poprzez segregację i zbiórkę odpadów kształtuje się u nich potrzeba przebywania w czystym i naturalnym otoczeniu oraz postrzegania odpadów jako cennego surowca. Uczestnictwo w warsztatach z edukacji ekologicznej ze specjalistami, pozwala nabyć umiejętności takie, jak: prowadzenie pomiarów, formułowanie wniosków, stawianie hipotez badawczych. W przyjemnej formie wypoczynku przybliżone zostają, poznane przez uczniów w szkole, zagadnienia z przedmiotów matematyczno – przyrodniczych - biologii, chemii, przyrody, geografii, fizyki. Elementy regionalne zastosowane podczas warsztatów kilkudniowych i jednodniowych, jakie wprowadzano między warsztatami – wypiek bułek, przyśpiewki przy ognisku, zwiedzane cennych kulturowo miejsc, umożliwiły zrozumienie historii regionu, oraz potrzeby ochrony walorów kulturowych Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego.

Edukacja mieszkańców terenów przyległych do Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, miała na celu przede wszystkim ukazania wartości obszaru WPK oraz wskazać problemy i zagrożenia wymagające ochrony w przyrodzie, przez co mieszkańcy dostrzegają potencjał obszaru WPK, jako terenu odpowiedniego do rozwoju turystyki aktywnej. Uczestnicy poznali korzyści wynikające z racjonalnego i oszczędnego gospodarowania zasobami przyrody.

Wzbogacenie bazy edukacyjnej Zielonej Szkoły w Schodnie umożliwiło organizację atrakcyjniejszego i bezpieczniejszego pobytu dla uczestników turnusów, oraz zwiększyło możliwość wprowadzenia innych form edukacji ekologicznej.